

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τον «Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ)»

(1999/C 101/12)

Στις 29 Ιανουαρίου 1998, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: «Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ)».

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Δεκεμβρίου 1998 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Giesecke.

Κατά την 360ή σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 1999), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 87 ψήφους υπέρ, 5 ψήφους κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

0. Περίληψη

0.1. Η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας που παρατηρήθηκε επί δεκαετίες, φαίνεται ότι επιβραδύνεται. Οι αδυναμίες αναζητήθηκαν στο χρηματοοικονομικό σύστημα και όχι στο παγκόσμιο εμπόριο, το οποίο μετά από 50 χρόνια ΓΣΔΕ και με τον νέο ΠΟΕ προωθεί σε σημαντικό βαθμό την ευημερία σε όλο τον κόσμο. Σε αυτή την κρίσιμη κατάσταση οικοδομούνται τα θεμέλια ενός νέου γύρου διαπραγματεύσεων για το παγκόσμιο εμπόριο. Η συνεπαγόμενη επιζύρωση των όσων έχουν επιτευχθεί, καθώς και η προώθηση του περαιτέρω ανοίγματος των αγορών, επαρκούν, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, για να δώσουν νέα ώθηση στην παγκόσμια οικονομία.

0.2. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, ενόψει της σημερινής κατάστασης στο διεθνή χώρο, η ΕΕ πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο, εκτός άλλων, λόγω των μοναδικών εμπειριών που διαθέτει στο χώρο της ολοκλήρωσης. Για το σκοπό αυτό πρέπει να καθοριστεί μια ενιαία θέση στο εσωτερικό της Κοινοτήτας και να γίνει μια κοινή στρατηγική προετοιμασία.

0.3. Στη γνωμοδότησή της, η ΟΚΕ, η οποία συνόδευσε τις διεργασίες φιλελευθεροποίησης με εποικοδομητικά και κριτικά σχόλια, υπεισέρχεται σε ορισμένα θέματα τα οποία κρίνει ότι έχουν ιδιαίτερη σημασία στην κατάσταση που παρατηρείται σήμερα στο χώρο της παγκόσμιας οικονομίας.

0.4. Παράλληλα με τη ζοφερή εικόνα του ορίζοντα της παγκόσμιας οικονομίας, οι συνέπειες της επιταχυνόμενης παγκοσμιοποίησης γίνονται αισθητές από όλες τις ομάδες του πληθυσμού σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Η υποχρεωτική προσαρμογή των οικονομικών συστημάτων έχει κατ'αρχάς αρνητικές συνέπειες, ιδιαίτερος όσον αφορά την απασχόληση. Οι θετικές επιδράσεις, όπως η εξασφάλιση των προμηθειών, το χαμηλότερο κόστος των εισαγωγών, η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων κλπ. γίνονται λιγότερο αισθητές.

0.5. Ο περιορισμός της εθνικής κυριαρχίας των κρατών, που είναι αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης, δημιουργεί ερωτηματικά όσον αφορά τη δημοκρατική νομιμότητα των διεθνών οργανισμών και τις νομοθεσίες τους.

0.6. Ο ΠΟΕ, ο οποίος στηρίζεται στη συναίνεση των μελών του, έχει αναπτύξει μια αναγνωρισμένη διαδικασία διευθέτησης διενέξεων, η οποία πρέπει ωστόσο να προσαρμοστεί στις σύγχρονες απαιτήσεις.

0.7. Μερικοί από τους λόγους που καθιστούν αποτελεσματικό το μέσο αυτό είναι η δυνατότητα απειλής με επιβολή κυρώσεων και οι αυστηρές σχετικές ρυθμίσεις. Έτσι, το μέσο αυτό χρησιμοποιείται και σε άλλους τομείς που αφορούν διεθνείς ρυθμίσεις, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος, τα κοινωνικά δικαιώματα, η προστασία των καταναλωτών, ακόμη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, δεν επιτρέπεται όμως να χρησιμοποιείται κατά της θέσης μεμονωμένων μελών του ΠΟΕ. Ωστόσο, για ν' αλλάξουν ορισμένες απαράδεκτες καταστάσεις, πρέπει να γίνουν προσπάθειες στους κόλπους διεθνών οργανισμών για να πεισθούν οι ενδιαφερόμενες πλευρές ως προς τους στόχους και, στη συνέχεια, να διεξαχθούν συγκεκριμένες διαπραγματεύσεις. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πανηγυρική διακήρυξη της Διεθνούς Διάσκεψης Εργασίας, της 18ης Ιουνίου 1998, και ελπίζει ότι οι αποφάσεις για τα στοιχειώδη δικαιώματα των εργαζομένων θα εφαρμοστούν σύντομα σε παγκόσμια κλίμακα.

0.8. Ωστόσο, οι διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις και οι διαδικασίες για τη διευθέτηση διενέξεων πρέπει να πάψουν να πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών. Με την επιφύλαξη των ευθυνών που αναλογούν σε καθέναν, στις διαδικασίες αυτές θα πρέπει να συνεκτιμώνται τα νόμιμα συμφέροντα των διαφόρων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η ΟΚΕ είναι βέβαιη ότι η πραγματική πρόοδος της εμπορικής πολιτικής στις βιομηχανικές χώρες, αλλά και στις αναπτυσσόμενες και στις χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο, μπορεί να επιτευχθεί μόνο εφόσον συνοδεύεται από επαρκή διαφάνεια που θα προωθείται με τα μέσα ενημέρωσης και τους ΜΚΟ.

0.9. Ο προσεχής γύρος διαπραγματεύσεων θα στηριχθεί στα αποτελέσματα του γύρου της Ουρουγουάης, η εφαρμογή των οποίων θα πρέπει μέχρι τότε να έχει αναλυθεί. Ωστόσο, ο προσεχής γύρος δεν θα πρέπει να εξαρτηθεί από την πλήρη συμμόρφωση με τις ανεπιλημμένες υποχρεώσεις.

0.10. Με βάση τα όσα έχουν συμφωνηθεί, η συνέχεια των διαπραγματεύσεων στους τομείς της γεωργίας και των υπηρεσιών θα πρέπει να αρχίσει το 2000.

0.11. Η στρατηγική θέση της ΕΕ θα είναι καλύτερη εάν ο γύρος των διαπραγματεύσεων έχει πιο ευρύ χαρακτήρα. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να πεισθούν τόσο οι ΗΠΑ που τηρούν επιφυλακτική στάση, όσο, κυρίως και οι αναπτυσσόμενες χώρες και οι χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Οι τελευταίες μπορεί μεν να θεωρούν ιδιαίτερα σημαντική τη διατήρηση της φιλελεύθερης διάταξης του παγκοσμίου εμπο-

ρίου, ωστόσο χρειάζονται ιδιαίτερα κίνητρα για να αποδεχθούν περαιτέρω φιλελευθεροποιήσεις.

0.12. Η προσπάθεια αυτή μπορεί να στηριχθεί σε πολλούς τομείς: στον γεωργικό τομέα, η ΕΕ πρέπει να διεξαγάγει «επιθετικές» διαπραγματεύσεις, με βάση τη μεταρρυθμισμένη ΚΓΠ. Ο τομέας των υπηρεσιών προσφέρει δυνατότητες για την προαγωγή της απασχόλησης, οι οποίες πρέπει ωστόσο να καταστούν ορατές.

0.13. Η πρόοδος στον κοινωνικό τομέα και στον τομέα του περιβάλλοντος θα είναι πιο δύσκολη, δεδομένου ότι πάρα πολλές αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθούν να διακατέχονται από φόβους και επιφυλάξεις. Ωστόσο, η ΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη διάδοση περιβαλλοντικών και κοινωνικών προτύπων και καλεί την Επιτροπή να καταστήσει αυτό τον όρο για τη συμμετοχή της Ένωσης στον επόμενο γύρο των διαπραγματεύσεων. Πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για καλύτερη ενημέρωση των αναπτυσσόμενων χωρών.

0.14. Προτείνεται η σύσταση μιας ομάδας εργασίας του ΠΟΕ με ονομασία «Εμπόριο και απασχόληση». Ταυτόχρονα, θεωρείται ότι πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες επιθυμούν πλέον τη θέσπιση διεθνών κανόνων για τον ανταγωνισμό. Το ίδιο θεωρείται ότι συμβαίνει όσον αφορά τις άμεσες επενδύσεις, αν και στους κόλπους του ΟΟΣΑ καθιλώθηκε ένα πρότυπο συμφωνίας. Η παγκόσμια ρύθμιση του ηλεκτρονικού εμπορίου, το περίγραμμα της οποίας διακρίνεται ήδη, προσφέρει δυνατότητες και για τις αναπτυσσόμενες χώρες και για τις χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο.

1. Εισαγωγή

1.1. Η μέχρι τώρα επιτυχής προσπάθεια φιλελευθεροποίησης, η οποία υποστηρίχθηκε για περισσότερο από 50 χρόνια από την ΓΣΔΕ προς όφελος ενός ολόένα και μεγαλύτερου τμήματος του πληθυσμού της γης, προσκρούει σήμερα σε σημαντικά προβλήματα και ανοιχτά ερωτήματα σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις. Αυτό συμβαίνει τη στιγμή που η σταθεροποίηση της κατάστασης στο διεθνές δίκαιο με τη σύσταση του ΠΟΕ δημιουργεί δυνατότητες για μια ολόένα και πιο στενή οικονομική συνεργασία των εθνών.

1.2. Οι αιτίες της κατάστασης αυτής είναι διαρθρωτικές και συγκυριακές. Ορισμένες από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες αισθάνονται σήμερα να είναι περισσότερο ζημιωμένες από ποτέ. Το μερίδιό τους στο παγκόσμιο εμπόριο έχει μειωθεί.

Άλλες αναπτυσσόμενες χώρες και ορισμένα κράτη που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο σημειώνουν πρόοδο όσον αφορά τη συμμετοχή τους στο παγκόσμιο εμπόριο· ωστόσο αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό ένα εμπορικό σύστημα το οποίο κατευθύνεται από τη Δύση και είναι προσαρμοσμένο στις αξίες της.

Από την υπογραφή των συμβάσεων της ΒΖΕΕ, το Αμερικανικό Κογκρέσο αντιμετώπιζε με επιφυλακτικότητα έναν ευρύ γύρο φιλελευθεροποίησης στα πλαίσια του ΠΟΕ. Η πρόσκληση του Προέδρου των ΗΠΑ κατά την προσεχή υπουργική συνεδρίαση

που θα πραγματοποιηθεί στην Αμερική το 1999 δημιουργεί ελπίδες.

1.3. Η παγκόσμια οικονομική και νομισματική κρίση που ξεκίνησε από την Ασία θα μπορούσε να αποτελέσει σοβαρό εμπόδιο για την περαιτέρω φιλελευθεροποίηση στα πλαίσια ενός νέου γύρου για τη ρύθμιση του παγκοσμίου εμπορίου. Η τόσο απαραίτητη για την απασχόληση αύξηση του κοινωνικού προϊόντος πολλών αναπτυσσόμενων χωρών, καθώς και των χωρών η οικονομία των οποίων βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο, συρρικνώνεται διαρκώς. Ολόκληρα τραπεζικά συστήματα δέχονται ασφυκτικές πιέσεις, κατάσταση η οποία απειλεί κατ' ανάγκη και τις επιχειρήσεις που χρηματοδοτούν. Εκατομμύρια εργαζομένων χάνουν την εργασία τους χωρίς να καλύπτονται επαρκώς από ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Για πολλές χώρες οι οποίες είχαν συνηθίσει στις επιτυχίες, η κατάσταση αυτή αποτελεί σκληρό πλήγμα, οι επιπτώσεις του οποίου δεν μπορούν ακόμη να προσδιορισθούν.

1.4. Από την άποψη της ΟΚΕ, δεν είναι το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα που προκαλεί ή ενισχύει την κρίση αυτή. Αντίθετα μάλιστα: η ΟΚΕ πιστεύει ότι ένα άθικτο σύστημα του ΠΟΕ προσφέρει τη μόνη αξιόπιστη βάση, στην οποία μπορούν να στηρίξουν την ανάκαμψή τους οι οικονομίες που έχουν περιέλθει σε δυσχέρειες. Εάν ληφθούν υπόψη η σημαντική εξάρτηση από το εξωτερικό εμπόριο, η οποία ανέχεται κατά μέσο όρο σε 38 % του κοινωνικού προϊόντος (στις αναπτυσσόμενες χώρες) και η αναγκαιότητα της προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων και τεχνογνωσίας, είναι φανερό ότι οι ανοιχτές αγορές προσφέρουν σταθερά σημεία αναφοράς σε εκείνους που σχεδιάζουν τις μεταρρυθμίσεις. Ταυτόχρονα, οι αναπτυσσόμενες χώρες χρειάζονται ειδική βοήθεια για τις ομάδες που πλήττονται από τις εξελίξεις.

1.5. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η κρίση αυτή θα πρέπει να διδάξει ιδιαίτερος τους διεθνείς οργανισμούς που κινούνται στο χώρο της οικονομίας και να τους ωθήσει να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες για την αναδιάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού τομέα. Στην κατάσταση αυτή, η εφαρμογή μιας πολιτικής προστατευτισμού, ή η δημιουργία εμποδίων για τις άμεσες επενδύσεις από το εξωτερικό δεν θα είχε μόνο αυτοκαταστροφικές συνέπειες για τις μεμονωμένες χώρες, αλλά και θα ήταν επικίνδυνη για μια ολόκληρη περιφέρεια, λόγω της αλυσιδωτής αντίδρασης που θα μπορούσε να προκαλέσει.

1.6. Το σημερινό μέγεθος των διεθνών εμπορικών συναλλαγών εκθέτει στα μάτια ολόένα και περισσότερων πολιτών τα πλεονεκτήματα αλλά και την αρνητική πλευρά της φιλελευθεροποίησης. Δεδομένου ότι παρατηρείται αύξηση της σημασίας που αποδίδεται στον παγκόσμιο χώρο σε θέματα όπως η προστασία της υγείας, των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, καθώς και η τήρηση στοιχειωδών κοινωνικών προτύπων, βρισκόμαστε σε μία μέχρι σήμερα πρωτόγνωρη φάση που αφορά την ευρεία χρησιμοποίηση της εμπορικής πολιτικής ως μέσο αντιμετώπισης των ζητημάτων αυτών. Προκειμένου να αυξηθεί η πίεση για την τήρηση συμφωνιών, δηλαδή για να υπάρχει δυνατότητα επιβολής κυρώσεων, τα βλέμματα στρέφονται όλο και πιο συχνά στο ρυθμιστικό πλαίσιο που λειτουργεί μέχρι σήμερα τόσο πειστικά στον τομέα του διεθνούς εμπορίου, δηλαδή στον ΠΟΕ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, προκύπτουν σοβαρά ερωτήματα σχετικά με τον αυτοπροσδιορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, ο οποίος επικεντρώνει

μέχρι σήμερα τις προσπάθειές του στην άρση των εμπορικών εμποδίων.

1.7. Έτσι, δεν είναι καθόλου περίεργο που, με αφορμή την τελευταία υπουργική διάσκεψη στους κόλπους του ΠΟΕ (18 έως 20 Μαΐου 1998), πολλοί ΜΚΟ προσπάθησαν με ενεργητικό τρόπο να επιτύχουν την κατάργηση του μέχρι τούδε αποκλειστικού χαρακτήρα των διαπραγματεύσεων, να προωθήσουν την περαιτέρω διαφάνεια και να προαγάγουν το ρόλο που διαδραματίζουν οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι ο διατλαντικός διάλογος, τον οποίο επιδοκίμασε ήδη, προσφέρει ένα πρότυπο για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να εντάσσονται στις συζητήσεις για την εμπορική πολιτική τα περαιτέρω συμφέροντα των διαφόρων πλευρών.

1.8. Πριν ληφθούν σημαντικές αποφάσεις για έναν επόμενο γύρο διαπραγματεύσεων, η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ορισμένα θέματα τα εμπίπτουν στο χώρο της ιδιαίτερης εμπειρίας της και που ελπίζεται ότι ενδιαφέρουν ιδιαίτερος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, δεδομένου ότι είναι της γνώμης πως, ενόψει της σημερινής πολιτικοοικονομικής κατάστασης, η ΕΕ πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο.

2. Θεσμικά θέματα που αφορούν τον ΠΟΕ

2.1. Η ΟΚΕ επισημαίνει την κατ' αρχήν διάσταση που υπάρχει μεταξύ της επιθυμίας όλων των κρατών μελών του ΠΟΕ να προωθηθεί η ελεύθερη πρόσβαση στις παγκόσμιες αγορές και των πολλαπλών — και δικαιολογημένων — απαιτήσεων για τη θέσπιση ρυθμίσεων. Ενόψει της διάστασης αυτής, τα μέλη του ΠΟΕ πρέπει να δώσουν απόλυτη προτεραιότητα στο βασικό στόχο του, που δεν είναι άλλος από το άνοιγμα των αγορών με ταυτόχρονη άρση κάθε είδους διακρίσεων. Όλες οι επιθυμίες που αφορούν τη ρύθμιση του εξωτερικού εμπορίου πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά, ενώ οποιοσδήποτε απαραίτητες αλλαγές στον ίδιο χώρο πρέπει υλοποιηθούν με βάση τον κανόνα της «ελάχιστης παρέμβασης».

2.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι σημαντικό να προωθηθεί η ταχεία προσχώρηση νέων μελών στον ΠΟΕ, προκειμένου να αυξηθεί το οικονομικό δυναμικό του διεκρινόμενου ρυθμιστικού συστήματος του οργανισμού αυτού.

2.3. Το μυστικό της επιτυχίας της 50ετούς λειτουργίας της ΓΣΔΕ και του ΠΟΕ εντοπίζεται σε δύο τομείς: στον καθορισμό προτύπων για το εμπόριο, που ήταν αποτέλεσμα της συναίνεσης με άλλα κράτη μέλη, πράγμα που σημαίνει ότι λαμβάνονται υπόψη οι διάφορες ανάγκες των κρατών μελών, και στη διευθέτηση διενέξεων που στηριζόταν στον προσεκτικό και προσαρμοσμένο στις εκάστοτε περιπτώσεις συνδυασμό πραγματισμού και νομιμότητας. Είναι βέβαιο ότι η έμμεση απειλή με επιβολή εμπορικών κυρώσεων, που συνόδευε τις αποφάσεις του οργανισμού, διαδραμάτισε και εξακολουθεί να διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο.

2.4. Παρά τις σημαντικές διαφορές που αφορούν το βαθμό ανάπτυξης των κρατών μελών και των διοικητικών υπηρεσιών τους, η ΓΣΔΕ και ο ΠΟΕ κατόρθωσαν μέχρι στιγμής να προωθήσουν την καθιέρωση ενιαίων εμπορικών κανόνων. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, ισχύουν διαφορετικές προθεσμίες για την θέση σε ισχύ των κανόνων αυτών.

Οι πολυμερείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί στους κόλπους του ΠΟΕ, στις οποίες μετέχουν αποκλειστικά χώρες που ενδιαφέρονται για την επίλυση των προβλημάτων, αποτελούν έκφραση της ευελιξίας του συστήματος.

2.5. Ενόψει της αύξησης του αριθμού των περίπλοκων κανόνων και των επακόλουθων υψηλών απαιτήσεων ως προς τις διοικητικές ικανότητες των αντίστοιχων υπηρεσιών στα κράτη μέλη, η παροχή συμβουλών αποκτά μεγαλύτερη σημασία. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν σκόπιμο την αποστολή αυτή να αναλαμβάνει ο εκάστοτε επί της ουσίας αρμόδιος διεθνής οργανισμός. Αυτό γίνεται, για παράδειγμα, στη συνεργασία με άλλες διεθνείς επαγγελματικές οργανώσεις και ιδιαίτερος το Διεθνές Εμπορικό Κέντρο, την ενίσχυση του εμπορίου των ΛΑΧ και την συνεργασία του ΠΟΠΙ στην περίπλοκη περίπτωση των TRIPS. Στην περίπτωση αυτή δεν τίθενται μόνο θέματα που αφορούν τη χρηματοδότηση και τις αμοιβαίες σχέσεις των οργανώσεων, αλλά και τη διάθεση ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων. Οι βιομηχανικές χώρες θα πρέπει να θεωρήσουν ότι είναι καθήκον τους να συμβάλουν στην προαγωγή της καλής διακυβέρνησης των αναπτυσσόμενων χωρών και των χωρών που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο.

2.6. Η διαδικασία διευθέτησης διενέξεων στους κόλπους του ΠΟΕ απόκτησε σε σύντομο χρονικό διάστημα διεθνές κύρος, δεδομένου ότι αποφεύγει τις αδυναμίες της προηγούμενης διαδικασίας που ίσχυε στους κόλπους της ΓΣΔΕ. Ιδιαίτερος λόγω της μέχρι τούδε συμμόρφωσης των ΗΠΑ με τις αποφάσεις του οργανισμού, η διαδικασία αυτή θεωρείται επιτυχής.

Παρατηρητές διακρίνουν τη διαμόρφωση ενός ανεξάρτητου εμπορικού δικαίου του ΠΟΕ, δηλαδή μία μετατόπιση προς την αρχή της νομιμότητας. Ωστόσο, η τάση αυτή προξενεί ολόένα και περισσότερες επιφυλάξεις στα ασθενέστερα κράτη μέλη. Η ΟΚΕ συνιστά ιδιαίτερη προσοχή και στην περίπτωση αυτή, δεδομένου ότι η συναίνεση των κρατών αποτελεί ένα πολύτιμο αγαθό.

Οι 2000 αιτήσεις που εκκρεμούν και αφορούν τη διευθέτηση διαφορών σε σχέση με τα TRIPS θα θέσουν ιδιαίτερες απαιτήσεις ως προς τις ικανότητες των αντίστοιχων οργάνων και θα θέσουν σε δοκιμασία τη διαδικασία. Συνεπώς, πρέπει να εξεταστούν οι δυνατότητες βελτίωσης διαδικασιών, ιδιαίτερος ενόψει πιθανών διενέξεων για τα TRIPS.

2.7. Υποστηρίζονται οι προτάσεις της Επιτροπής — οι οποίες εναρμονίζονται σήμερα με την κριτική που ασκεί η Αμερική — για τη βελτίωση της διαδικασίας επίλυσης διενέξεων. Με τη βοήθεια πλήρως απασχολούμενων εμπειρογνομόνων, οι οποίοι γνωρίζουν όλες τις λεπτομέρειες της διαδικασίας, θα μπορούσαν να απλοποιηθούν και να επισπευσθούν οι έρευνες που πρέπει να διεξάγονται από τα μέλη της ομάδας εργασίας. Ο περιορισμός του διαστήματος που μεσολαβεί μεταξύ της αίτησης για τη σύσταση μιας ομάδας εργασίας και την οριστική πρόταση της Επιτροπής Εξέτασης Προσφυγών (Appellate Body) θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας, αν και οι προθεσμίες που

ισχύουν σήμερα είναι ήδη πιο σαφείς και πιο ακριβείς σε σχέση με την παλαιά διαδικασία της ΓΣΔΕ.

Τα μέλη του ΠΟΕ, τα οποία δεν συμμετέχουν αμέσως σε μια διαδικασία η οποία αφορά ωστόσο βασικά συμφέροντά τους, πρέπει να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα και πληροφορίες που σχετίζονται με την υπόθεση. Πάνω σ' αυτήν τη βάση, θα μπορούν όταν χρειάζεται να προβάλλουν τις απόψεις και τα επιχειρήματά τους.

2.8. Τα μέσα για την εφαρμογή των προτάσεων της ομάδας εργασίας κρίνονται ανεπαρκή, κυρίως από τις ΗΠΑ. Έτσι, μια χώρα που έχασε μια προσφυγή μπορεί εύκολα να επιβάλει περιοριστικά μέτρα διαφορετικού τύπου για να επιτύχει το στόχο της. Στην περίπτωση αυτή, τα μέλη του ΠΟΕ που ζημιώνονται πρέπει να κινήσουν νέα διαδικασία διευθέτησης της διένεξης τηρώντας όλες τις σχετικές προθεσμίες. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά να μελετηθεί το πρόβλημα των μέτρων παρέκκλισης σε συνδυασμό με τους κανόνες για την επιβολή κυρώσεων. Η συμπεριφορά της Επιτροπής μετά από τέτοιους αρνητικές — για την ΕΕ — συστάσεις στη διένεξη για τις μπανάνες δημιουργεί αμφιβολίες ως προς τη διάθεση συμμόρφωσης με τους κανόνες του ΠΟΕ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, υπάρχει πιθανότητα να υπονομενεί η παγκόσμια αποδοχή του μηχανισμού του ΠΟΕ για τη διευθέτηση διενέξεων.

2.9. Η ΟΚΕ διαπίστωσε με ικανοποίηση ότι στο προοίμιο του ΠΟΕ, που καταρτίστηκε τη δεκαετία του '90, συμπεριλαμβάνονται ρητώς ως στόχοι του ελεύθερου εμπορίου, η προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης (sustainable development), καθώς και η ανάληψη δεσμευσης για την προστασία του περιβάλλοντος. Από την άποψη αυτή, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ό,τι δεν ήταν μέχρι στιγμής δυνατό να πεισθούν περισσότερα κράτη μέλη ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων (core labour standards) που περιλαμβάνονται στις συμβάσεις της ΔΟΕ: ελευθερία του συνέρχεσθαι, δικαίωμα διεξαγωγής συλλογικών διαπραγματεύσεων, απαγόρευση της καταναγκαστικής και της παιδικής εργασίας, απαγόρευση οποιασδήποτε διάκρισης στον επαγγελματικό τομέα και στο χώρο εργασίας, πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στους διεθνείς εμπορικούς κανόνες.

2.10. Η ΟΚΕ φρονεί επίσης ότι η οργάνωση του παγκοσμίου εμπορίου που επιθυμεί σήμερα η διεθνής κοινότητα συνιστά υψηλό αγαθό το οποίο δεν πρέπει να εκτεθεί σε κίνδυνο και ότι ο θεσμός αυτός δεν πρέπει να επιβαρυνθεί υπερβολικά με περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερος ενόψει των φανερών προβλημάτων που αφορούν τη συνοχή των εθνών: το 80% των μελών είναι αναπτυσσόμενες χώρες και χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο.

2.11. Οι πρόσφατες, κρίσιμες εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία καθιστούν σαφή την ανάγκη να ενισχυθεί η συνοχή της πολιτικής που εφαρμόζουν οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί. Ορθώς παρατηρήθηκε ότι ούτε τα εθνικά, ούτε τα διεθνή όργανα μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των παγκόσμιων οικονομικών διαρθρώσεων. Επειδή η δημιουργία μιας μοναδικής αρχής που θα αναλάμβανε τη διευθέτηση όλων των θεμάτων της οικονομικής πολιτικής αποτελεί ουτοπία, η

ΟΚΕ προτείνει — εκτιμώντας και τα επακόλουθα προβλήματα — την ταχεία θεσμοθέτηση της συνεργασίας όσο το δυνατό περισσότερων διεθνών οργανισμών.

2.12. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τις εκτιμήσεις της «Ομάδας Εργασίας Υψηλού Επιπέδου» του ΠΟΕ, του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη χάραξη κοινών κατευθυντήριων γραμμών για τη συνεργασία των οργάνων αυτών. Λυπάται, ωστόσο, για την απουσία της ΔΟΕ από την ομάδα υψηλού επιπέδου και φρονεί ότι απαιτείται να διορθωθεί η παράληψη αυτή. Η χρησιμότητα μιας παρόμοιας συνεργασίας κατέστη ήδη σαφής στο τέλος του Γύρου της Ουρουγουάης και οδήγησε στην αντίστοιχη σύσταση της υπουργικής διάσκεψης του Μαράκες.

2.13. Η ασιατική κρίση και τα προβλήματα που δημιουργεί η αντιμετώπισή της καθιστούν σαφές ότι ο έντονος συγκερασμός της κεφαλαιαγοράς και της αγοράς προϊόντων επιβάλλει τη θέσπιση ευδιάκριτων ρυθμιστικών πλαισίων. Το καθήκον αυτό πρέπει να αναλάβουν πολλοί άλλοι οργανισμοί, οι οποίοι θα πρέπει να συνεργαστούν στενά για να προωθήσουν την αμοιβαία ενίσχυσή τους και τον εκσυγχρονισμό. Τα πρότυπα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (ΓΔΔ) θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και από τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Σε άλλους τομείς μπορούν κατ' αρχάς να αναφερθούν οργανισμοί όπως η ΔΗΕΠΑ, η ΠΟΥ, ο ΟΕΓΗΕ, το ΠΗΕΠ, η ΠΟΠ και το ΔΓΕ. Η συντονισμένη δράση όλων των — εν μέρει συμπληρωματικών- οργανισμών θα μπορούσε να συμβάλει στην τακτοποίηση των χρηματαγορών, την εξυγίανση των μακροοικονομικών δεικτών, τη δημιουργία δικτύων κοινωνικής ασφάλισης και την ισότιμη πρόσβαση στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών. Μόνο αν συνδυαστούν οι παράγοντες αυτοί μπορεί να προαχθεί μια οικονομική ανάπτυξη υψηλού επιπέδου, η οποία θα προάγει την απασχόληση, θα περιορίσει τη φτώχεια και θα ενισχύσει τη βιώσιμη εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομίας.

2.14. Ως εκπρόσωπος των αντιπροσωπευτικών ομάδων της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών, η ΟΚΕ επισημαίνει κατ' αρχάς την ελλιπή διαφάνεια των εργασιών του ΠΟΕ έναντι του κοινού, καθώς και τη χαλαρή συνεργασία με τους εκάστοτε ενδιαφερόμενους ΜΚΟ. Ωστόσο, αναγνωρίζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί από την τελευταία υπουργική συνάντηση στη Γενεύη, ιδιαίτερος τη διάθεση πληροφοριών μέσω του Internet. Τώρα πλέον θα ήταν ευκαταία η ταχεία δημοσίευση όλων των εγγράφων που δεν έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα.

2.15. Ενόψει των εμφανών φόβων που προκαλεί η πρόοδος της παγκοσμιοποίησης, η σύγχρονη εμπορική πολιτική θα πρέπει να συνοδεύεται από προσπάθειες να πεισθούν οι ενδιαφερόμενες πλευρές, κατ' αρχάς σε εθνική, αλλά αργότερα και σε διεθνή κλίμακα. Από την άποψη αυτή, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες διασαφήνισης που έχουν οι

αναπτυσσόμενες χώρες και οι χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Ένα παρόμοιο είδος πειστικής διαφώτισης και ενημέρωσης μπορεί να λειτουργήσει ως παράδειγμα για τις χώρες αυτές, για την δημοκρατική μεταχείριση των πολιτών. Οι επιφυλάξεις μεγάλων μεριδών του πληθυσμού στις αναπτυσσόμενες χώρες όσον αφορά τις ξένες επενδύσεις πρέπει να αρθούν με τη συμπεριφορά των επενδυτών, η οποία πρέπει να συμμορφώνεται με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, ενόψει των επικείμενων κρίσεων, η περαιτέρω πρόοδος του διεθνούς εμπορίου μπορεί να εξασφαλισθεί μόνο εφόσον πεισθούν οι πολίτες για τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ελεύθερη αγορά. Για να επιτευχθεί ένα παρόμοιο έργο, χρειάζεται αρχικό προσωπικό, ωστόσο πρόκειται για κάτι που πρέπει οπωσδήποτε να γίνει.

2.16. Στα πλαίσια αυτά, αυξάνεται διαρκώς η σημασία που έχει η συνεργασία των αντιπροσωπευτικών ΜΚΟ. Οι οργανισμοί αυτοί θα πρέπει να ενημερώνονται πλήρως και το ταχύτερο δυνατό τόσο σε εθνική, όσο και σε διεθνή κλίμακα, και πρέπει να ζητείται η γνώμη τους κυρίως πριν τη λήψη αποφάσεων. Η δυνατότητα υποβολής γραπτών παρατηρήσεων με δικαίωμα απάντησης ή απάντησης θα πρέπει να ρυθμιστεί με σαφή τρόπο και στις δύο πλευρές.

Η ΟΚΕ παρατηρεί τη σύσφιξη της συνεργασίας σημαντικών ΜΚΟ σε διεθνή κλίμακα. Στα πλαίσια αυτά, θεωρεί σκόπιμο να ληφθούν ιδιαίτερος υπόψη και να υποστηριχθούν οικονομικά στο μέτρο του δυνατού τα συμφέροντα των αναπτυσσόμενων χωρών και των χωρών που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Θεωρείται βέβαιο ότι, ενόψει των εξελίξεων, ο ΠΟΕ θα πρέπει να μελετήσει την εκχώρηση του καθεστώτος παρατηρητή στους διεθνώς αναγνωρισμένους ΜΚΟ.

Τα όρια της συμμετοχής των ΜΚΟ θα πρέπει να τεθούν στο σημείο όπου θίγεται η αρμοδιότητα των κυβερνήσεων και των κοινοβουλίων, καθώς και η αποτελεσματικότητα του έργου του ΠΟΕ.

2.17. Δεδομένου ότι η διευθέτηση διενέξεων συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη του δικαίου του ΠΟΕ, τα ειδικά συμφέροντα πολλών ΜΚΟ θα πρέπει να υπαχθούν σ' αυτό. Το αντικείμενο των διενέξεων και η διαδικασία επιβάλλουν ιδιαίτερη προσοχή στις περιπτώσεις αυτές. Υπάρχουν πλευρές οι οποίες δεν επιθυμούν να προχωρήσουν μέχρι το σημείο που δήλωσαν οι ΗΠΑ μέσω του προέδρου τους και να δημοσιεύσουν τις ενστάσεις και τις πραγματογνωμοσύνες.

Σε κάθε περίπτωση, οι ενδιαφερόμενες πλευρές θα πρέπει να συμφωνούν για τα στοιχεία που θα γνωστοποιούνται στο κοινό, ωστόσο θα πρέπει οπωσδήποτε να υπερνικηθεί η μυστικότητα που ίσχυε στην περίοδο της ΓΣΔΕ. Προς όφελος της διαφάνειας, πρέπει να εξεταστεί η πρόταση της Επιτροπής να διοργανώνονται ακροάσεις των μελών της ομάδας εργασίας με τη συμμετοχή ενδιαφερομένων ομάδων και εμπειρογνομόνων. Αυτό όμως δεν πρέπει να οδηγήσει σε καθυστέρηση της διαδικασίας.

3. Εφαρμογή των αποτελεσμάτων του γύρου της Ουρουγουάης

3.1. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στα πλαίσια του γύρου της Ουρουγουάης δεν πρέπει να προσλάβει τη μορφή γραφειοκρατικής ρουτίνας.

Αυτό που έχει σημασία είναι να αντληθούν πολιτικά συμπεράσματα από τις αδυναμίες που έχουν εντοπισθεί και που αφορούν την περαιτέρω εξέλιξη του ελεύθερου εμπορίου. Αυτό είναι ιδιαίτερος απαραίτητο ενόψει της επιδείνωσης της κατάστασης της παγκόσμιας οικονομίας. Όσο απαραίτητες και αν είναι, οι περαιτέρω εξελίξεις πρέπει να στηρίζονται σε μια σταθερή βάση.

3.2. Όταν μια χώρα καθυστερεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει, θα πρέπει να επιλέγεται ο κατάλληλος τρόπος για να της επισημανθεί αυτό. Στο βαθμό που παρόμοιες καθυστερήσεις οφείλονται στις αδυναμίες της διοίκησης, θα πρέπει στο μέτρο του δυνατού να προσφέρεται διοικητική υποστήριξη.

3.3. Ενόψει των εξελίξεων που παρατηρούνται στο χώρο της παγκόσμιας οικονομίας, η περαιτέρω εξέλιξη του συστήματος του ΠΟΕ δεν πρέπει να εξαρτηθεί από την εκπλήρωση όλων των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί μέχρι τώρα. Πρέπει μάλλον να υπάρξει μια δραστήρια εκμετάλλευση των δυναμικών στοιχείων που διαπιστώνονται στα διάφορα πεδία για την πρόοδο της ελευθέρωσης.

4. Στρατηγική διαπραγματεύσεων

4.1. Η επανάληψη των διαπραγματεύσεων στους τομείς της γεωργίας και των υπηρεσιών, που συμφωνήθηκε στο Γύρο της Ουρουγουάης, πρέπει να αρχίσει σύμφωνα με την προθεσμία που έχει τεθεί, δηλαδή το 2000. Με τη συμφωνη γνώμη όλων των κρατών μελών του ΠΟΕ, πρέπει να προετοιμαστεί ο προσεχής γύρος διαπραγματεύσεων για τα θέματα που ορίστηκαν στο Μαράκες και τη Σιγκαπούρη, έτσι ώστε να μπορέσουν να προκύψουν ταχέως πορίσματα, η εφαρμογή των οποίων επείγει για την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης. Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των προβλημάτων της παγκόσμιας οικονομίας, εάν οι διαπραγματεύσεις διαρκέσουν περισσότερο από τρία χρόνια, θα υπονομευτεί η αξιοπιστία του συστήματος του ΠΟΕ.

4.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την επιθυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διασυνδεθούν με μια όσο το δυνατόν ευρύτερη σειρά θεμάτων οι συνομιλίες που έχει συμφωνηθεί να διεξαχθούν στους τομείς της γεωργίας και της παροχής υπηρεσιών. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να εξετασθεί με προσοχή κατά πόσο τα αποκαλούμενα θέματα της Σιγκαπούρης παρουσιάζουν ενδιαφέρον και δεν είναι ιδιαίτερος χρονοβόρα. Στην περίπτωση αυτή δεν πρέπει να επαρκεί το γεγονός ότι πρόκειται για κάτι που δεν ενδιαφέρει αποκλειστικά την Ευρώπη και την Αμερική.

4.3. Δεδομένου ότι, για πολλούς και διάφορους λόγους, δεν προβλέπεται ότι στο άμεσο μέλλον οι ΗΠΑ ή κάποια χώρα του τρίτου κόσμου θα δείξουν ιδιαίτερο ενθουσιασμό για την πραγματοποίηση ενός ευρύτερου γύρου διαπραγματεύσεων για το παγκόσμιο εμπόριο, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να καταβάλει ιδιαίτερες προσπάθειες για να κινήσει ιδίως το ενδιαφέρον του τρίτου κόσμου — που δεν πρέπει να λησμονείται ότι συνιστά το 80 % των κρατών μελών του Οργανισμού — για την επίτευξη προόδου.

4.4. Σύμφωνα με την ΟΚΕ, ένας τρόπος προσέγγισης είναι η εντατικότερη παροχή συμβουλών προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο για

τη χρήση των μέσων του ΠΟΕ, συμπεριλαμβανομένης της διευθέτησης διενέξεων. Η προσπάθεια αυτή απαιτεί βεβαίως την απασχόληση αρκετού προσωπικού και είναι δαπανηρή, ωστόσο οι χώρες του ΟΟΣΑ και τα θεσμικά τους όργανα θα πρέπει να αισθανθούν ότι έχουν καθήκον να επεκτείνουν την υποστήριξη αυτή. Ενδεχομένως θα μπορούσε να ενισχυθεί η συνεργασία με την ΔΗΕΕΑ στον τομέα αυτό, ακολουθώντας το παράδειγμα του ΔΕΚ κατά την ενίσχυση των εξαγωγών.

4.5. Επίσης, για την εν λόγω ομάδα χωρών θα ήταν χρήσιμη η περαιτέρω διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών: παράλληλα με τη σταδιακή κατάργηση των βιομηχανικών τελών (όπως συμβαίνει με τις χώρες Λομέ), παρόμοιες διευκολύνσεις θα μπορούσαν να αφορούν τις τελωνειακές διαδικασίες, τις δασμολογικές αξίες και τους κανόνες προέλευσης. Ο περιορισμός της γραφειοκρατίας στους τομείς αυτούς θα ωφελήσει βεβαίως και τους επιχειρηματίες στις βιομηχανικές χώρες.

4.6. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι το πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής για τη Διατλαντική Οικονομική Συνεργασία (ΔΟΣ) δημιουργεί τη δυνατότητα να αναλάβουν οι δύο σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι στον κόσμο ηγετικό ρόλο για την προώθηση πολυμερών συμφωνιών ελευθέρωσης. Η ΟΚΕ συμφωνεί απερίφραστα με το ρεαλιστικό στόχο της Επιτροπής που είναι η κατάργηση των διμερών εμποδίων για το εμπόριο, η αποφυγή εμπορικών διενέξεων, καθώς και η προαγωγή αυστηρότερων προτύπων για την προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών. Η αμοιβαία αναγνώριση προτύπων για τα προϊόντα και διαδικασιών ελέγχου (Mutual Recognition Agreement — MRA) σε ορισμένους παραγωγικούς τομείς έχει προωθηθεί με επιτυχία. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η συμφωνία αυτή θα επεκταθεί σύντομα και σε άλλους τομείς και ότι η ΔΟΣ θα συμβάλει στη διευθέτηση της επαπειλούμενης διένεξης για τις εισαγωγές μπανανών στην Ευρώπη. Η πρόσφατη αυθαίρετη εξαγγελία της αμερικανικής κυβέρνησης ότι θα επιβάλει μονομερώς επιλεκτικές κυρώσεις κατά των προϊόντων της ΕΕ είναι εντελώς απαράδεκτη. Δεν θα υπονομεύσει μόνο την αξιοπιστία της διαδικασίας ρύθμισης των διαφορών του ΠΟΕ, αλλά και της συνολικής ΔΟΣ.

4.7. Ωστόσο, η ΟΚΕ προειδοποιεί — όπως έκανε ήδη στη γνωμοδότησή της «Η νέα διατλαντική αγορά» 859/98 — για το ενδεχόμενο να υπονομευτεί το πολυμερές σύστημα του ΠΟΕ από διμερείς συμφωνίες. Οι λιγότερο ισχυρές χώρες μέλη του ΠΟΕ, και ιδιαίτερος οι αναπτυσσόμενες χώρες, θα μπορούσαν να πάψουν να ενδιαφέρονται για τον επικείμενο γύρο διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ. Στην περίπτωση αυτή, τα πλεονεκτήματα που θα αποκόμιζαν οι ΕΕ και οι ΗΠΑ από τη διμερή συνεργασία τους θα εκμηδενίζονταν από τα μειονεκτήματα σε σχέση με τρίτες χώρες. Λόγω της σημερινής αστάθειας, υπάρχει περίπτωση να προκύψουν σοβαρές επιπτώσεις ακόμη και για την παγκόσμια οικονομία. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκλησή της οι διμερείς διαπραγματεύσεις με τις ΗΠΑ να διεξαχθούν μόνο παράλληλα με τις προετοιμασίες του προσεχούς πολυμερούς γύρου διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ.

5. Η προετοιμασία του επόμενου γύρου διαπραγματεύσεων για τη γεωργία

5.1. Με αφορμή τη γνωμοδότηση που υπέβαλε στην Επιτροπή σε σχέση με το πρόγραμμα Agenda 2000, η ΟΚΕ συνειδητοποίησε σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό ότι, με την ενίσχυση των διαφορών εστιών κρίσης στον κόσμο, η πίεση για την περαιτέρω απελευθέρωση της γεωργικής πολιτικής της ΕΕ επρόκειτο μάλλον να αυξηθεί. Την αιχμή του δόρατος αποτελούν οι ΗΠΑ και οι χώρες Cairns. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ έλαβε, όπως συνηθίζει, μια εποικοδομητική κριτική θέση: ωστόσο, λόγω των επικείμενων διεθνών και προενταξιακών διαπραγματεύσεων⁽¹⁾, απέδωσε ιδιαίτερη σημασία στην παρουσίαση και στην εκτίμηση των συνεπειών για τον πληθυσμό που έχει σχέση με τη γεωργία. Υποστηρίζει δε την άποψη ότι πρέπει να διατηρηθεί οπωσδήποτε το πρότυπο της ευρωπαϊκής γεωργίας που αποφασίστηκε στο Λουξεμβούργο.

5.2. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, το γεωργικό τμήμα του προγράμματος «Agenda 2000» προσφέρει μία λεπτομερή βάση για την εξακολούθηση των συζητήσεων που αφορούν την ανάπτυξη της ΚΓΠ και για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων. Υποστηρίζεται η άποψη της Επιτροπής ότι κατά την προσπάθεια μεταρρύθμισης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθοι 4 παράγοντες:

- 1) Η αύξηση του πληθυσμού της γης κατά περίπου 1 δισεκατομμύριο ανθρώπους την προσεχή δεκαετία.
- 2) Η επανάληψη των διαπραγματεύσεων το 2000 για την απελευθέρωση των διεθνών αγορών.
- 3) Η επικείμενη διεύρυνση της ΕΕ με την προσχώρηση των ΧΚΑΕ και της Κύπρου.

⁽¹⁾ Γνωμοδότησεις της ΟΚΕ για τα ακόλουθα θέματα: Οι γεωργικές πτυχές της ανακοίνωσης της Επιτροπής: «Πρόγραμμα δράσης (Agenda 2000)», ΕΕ C 407 της 28.12.1998· «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής», ΕΕ C 407 της 28.12.1998· Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος, ΕΕ C 407 της 28.12.1998· Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού για τη θέσπιση συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, ΕΕ C 407 της 28.12.1998· Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1766/92 για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των σιτηρών και για την κατάργηση του κανονισμού περί των ποιοτικών τύπων μαλακού σίτου, της σικάλεως, της κριθής, του αραβοσίτου και του σκληρού σίτου και την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση καθεστώτος στήριξης των παραγωγών ορισμένων αροτραίων καλλιεργειών, ΕΕ C 284 της 14.9.1998· Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), ΕΕ C 407 της 28.12.1998.

4) Η συνέχεια της ευρωμεσογειακής συνεργασίας.

5.3. Η ΟΚΕ υποστηρίζει επίσης το σύνολο των επιμέρους στόχων της μελλοντικής ΚΓΠ: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής γεωργίας τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και στις παγκόσμιες αγορές, εγγύηση της ασφάλειας και της ποιότητας των τροφίμων στους καταναλωτές, προαγωγή της σταθερότητας των γεωργικών εισοδημάτων, συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών στόχων στην ΚΓΠ, προαγωγή της βιώσιμης γεωργίας και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, δημιουργία εναλλακτικών εισοδηματικών δυνατοτήτων για τους γεωργούς και τις οικογένειές τους και απλοποίηση των νομοθετικών διατάξεων της Ένωσης.

Ωστόσο, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δόθηκε λιγότερη προσοχή στην προαγωγή της χρήσης του εδάφους με βάση τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες καθώς και στις συνέπειες της ΚΓΠ για τους κλάδους που προηγούνται και έπονται της γεωργικής παραγωγής και την ενίσχυση των παραγωγικών οργανώσεων. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, ορισμένες προτάσεις της Επιτροπής τείνουν υπερβολικά προς την επανεθνικοποίηση της ΚΓΠ.

5.4. Σχετικά με τη στρατηγική που θα πρέπει να χαραχθεί, η ΟΚΕ τονίζει ότι, με βάση τις μέχρι τούδε εμπειρίες, η ΕΕ θα πρέπει να αποφύγει την τήρηση μιας σχετικά αμυντικής στάσης στον προσεχή γύρο διαπραγματεύσεων στους κόλπους του ΠΟΕ. Οι προσανατολισμοί που συμπεριλαμβάνονται στα επιμέρους σημεία του προγράμματος Agenda 2000 προσφέρουν αρκετή ευελιξία για τις εκάστοτε διαπραγματευτικές θέσεις.

5.5. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο είναι να μη θιγούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο τέλος των διαπραγματεύσεων οι άμεσες πληρωμές που προβλέπεται να καταβληθούν στους γεωργούς της για την περίοδο 2000-2006. Ενόψει της πιθανής πτώσης των τιμών, πρέπει, επιπλέον, να υπάρχει πάντοτε η δυνατότητα εξωτερίσιμης στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο. Στα πλαίσια αυτά πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην τήρηση των προτύπων υγείας και ποιότητας, τα οποία θα πρέπει πραγματικά να γίνουν σεβαστά.

Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, η επισήμανση των τροφίμων και των ζωοτροφών που προέρχονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, των ορμονών, κ.λπ. θα αποτελέσει μεγάλη πρόκληση, που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στα πλαίσια των προσεχών διεθνών διαπραγματεύσεων. Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίξει διεθνώς την αναγνώριση των προτύπων που ισχύουν στην επικράτειά της για την υγεία και τα τρόφιμα.

Η ΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι είναι απαραίτητο να καθιερωθούν παγκόσμια περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα και να συνεκτιμηθούν περισσότερο τα συμφέροντα των καταναλωτών.

5.6. Η ΟΚΕ τονίζει ότι οι προσεχείς διαπραγματεύσεις στους κόλπους του ΠΟΕ δε θα είναι οι τελευταίες. Οι διεθνείς εμπορικές συμφωνίες αποτελούν πλέον θεσμό. Η δέσμη μεταρρυθμιστικών μέτρων για τη ΚΓΠ, που αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή από το 2000, πρέπει να προσφέρει μια επαρκή διαπραγματευτική βάση στην Ένωση για να αναλάβει τις διεθνείς της υποχρεώσεις. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να υποχρεωθούν οι γεωργοί μας να πληρώσουν για δεύτερη φορά. Αυτή η προληπτική αντίληψη ισχύει τόσο για τα δημητριακά, τους ελαιούχους σπόρους και τα

πρωτεϊνούχα φυτά, όσο και για άλλους παραγωγικούς τομείς και ιδιαίτερος για το βόειο κρέας και το γάλα.

6. Συνέχεια των διαπραγματεύσεων στον τομέα παροχής υπηρεσιών (ΓΣΕΥ)

6.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η ενσωμάτωση του εμπορίου υπηρεσιών στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα του ΠΟΕ, που ήταν αποτέλεσμα της ΓΣΕΥ, αποτελεί σημαντική πρόοδο. Γι' αυτό και λυτάτα όλως ιδιαίτερος που συγκεκριμένες υποχρεώσεις για την πρόσβαση στην αγορά και την ίση μεταχείριση ξένων και εντόπιων επιχειρήσεων, οι οποίες αναλήφθηκαν από τα κράτη μέλη του ΠΟΕ, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν υπερβαίνουν το status quo που καθορίζει την πρακτική των κυβερνήσεων. Για το λόγο αυτό αναμένει ότι οι διαπραγματεύσεις που πρόκειται να αρχίσουν το 2000 θα οδηγήσουν σε βαθιές και ουσιαστικές τομές, με τις οποίες μπορεί να διατηρηθεί ανέπαφο το ενδιαφέρον για μια ολοκληρωμένη ελευθέρωση του εξωτερικού εμπορίου. Αυτό που έχει σημασία είναι να επεκταθούν οι διαπραγματεύσεις σε όλες τις κατηγορίες υπηρεσιών. Πρέπει να εξεταστούν τομείς που δεν συμπεριλήφθηκαν στο Γύρο της Ουρουγουάης, όπως οι ιδιωτικές ταχυδρομικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες προστασίας του περιβάλλοντος, η εκπαίδευση ή η ιατρική περίθαλψη. Από την άποψη αυτή, πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την προστασία των καταναλωτών.

Οι μελλοντικές διαπραγματεύσεις πρέπει να υπερβαίνουν το θέμα της πρόσβασης στην αγορά και της ίσης μεταχείρισης ξένων και εντόπιων επιχειρήσεων: οι εθνικές ρυθμίσεις και οι όροι χορήγησης αδειών πρέπει να χαρακτηρίζονται από διαφάνεια και αποτελεσματικότητα και να μην επιφέρουν πρόσθετα βάρος (στο μέτρο του δυνατού), έτσι ώστε οι ξένες επιχειρήσεις να χαιρούν της ίδιας μεταχείρισης με τις εντόπιες, να προάγουν σημαντικά την απασχόληση και να προσφέρουν στους καταναλωτές τα πλεονεκτήματα του έντονου ανταγωνισμού τιμών και ποιότητας.

6.2. Οι συμφωνίες που έχουν συναφθεί μέχρι τώρα στα πλαίσια της ΓΣΕΥ είναι αδιαφανείς και δυσνόητες. Για το λόγο αυτό είναι δύσκολο να εκτιμηθούν οι θετικές συνέπειες που έχουν οι συμφωνίες αυτές για τους φορείς παροχής υπηρεσιών, και κυρίως για τους καταναλωτές στις βιομηχανικές και τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συνεπώς, ο ΠΟΕ θα πρέπει να τυποποιήσει το υφιστάμενο συμβατικό πλέγμα, έτσι ώστε να καταστεί διαφανέστερο.

6.3. Η ΟΚΕ επικροτεί το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων για την απελευθέρωση των βασικών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών⁽¹⁾. Ταυτόχρονα, επισημαίνει ότι στην περίπτωση νέων μορφών εργασίας οι οποίες είναι αποτέλεσμα της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων (ηλεκτρονική) οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους συναδέλφους τους που απασχολούνται με βάση το παραδοσιακό σύστημα. Επίσης, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες πληροφοριών θα έχουν όλες οι ομάδες του πληθυσμού και να διασφαλιστούν πλήρως τα δικαιώματα των καταναλωτών. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, οι διαπραγματεύσεις σημείωσαν επιτυχία επειδή τα πλεονεκτή-

(1) «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και όσον αφορά θέματα της αρμοδιότητάς της, των αποτελεσμάτων των διαπραγματεύσεων στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών» ΕΕ C 407 της 28.12.1998.

ματα που συνεπάγεται η ελευθέρωση των τομέων αυτών για τις εθνικές οικονομίες ήταν πασιφανή. Ο περιορισμός του κόστους και η βελτίωση των υπηρεσιών στον τομέα των επικοινωνιών ωφελούν το σύνολο της οικονομίας, ενώ το ίδιο ισχύει για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των χρηματογορών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η απογοητευτική καθήλωση των διαπραγματεύσεων για τα ελεύθερα επαγγέλματα (professional services). Η ΟΚΕ υποψιάζεται ότι οι διαπραγματευτικές πιέσεις που ασκούνται στον τομέα αυτόν είναι ασθενείς, επειδή δεν έχουν συνειδητοποιηθεί ακόμη οι ευεργετικές επιδράσεις που έχει για όλη την οικονομία η φιλελευθεροποίηση των ελεύθερων επαγγελμάτων.

6.4. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά να μελετηθούν από την Επιτροπή οι συνολικές επιδράσεις της ελευθέρωσης σημαντικών τομέων παροχής υπηρεσιών (π.χ. εμπόριο, ελεύθερα επαγγέλματα, μεταφορές) επί της απασχόλησης και των εισοδημάτων και, στην προσπάθεια αυτή, να λάβει υπόψη τη συμβολή των τομέων αυτών στη δημιουργία μιας σύγχρονης υποδομής. Από μια παρόμοια μελέτη θα προκύψουν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ελευθέρωση στους χρήστες υπηρεσιών — που είναι οι καταναλωτές με την ευρεία έννοια του όρου — με αποτέλεσμα να ενισχύεται το ενδιαφέρον του κοινού για την ταχύτερη πρόοδο των διαπραγματεύσεων. Αυτό δεν ισχύει μόνο για την ΕΕ, αλλά ενδεχομένως σε υψηλότερο βαθμό για τις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες δεν διερευνούν όσο θα έπρεπε τις αναπτυξιακές δυνατότητες που υποδεικνύει ο τομέας των υπηρεσιών. Η διασαφήνιση της κατάστασης αυτής είναι μία αποστολή της ΔΗΕΕΑ.

6.5. Ενόψει των μελλοντικών διαπραγματεύσεων θα πρέπει να εξετασθεί εάν οι κατάλογοι των υποχρεώσεων ελευθέρωσης (schedules of commitments) θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από καταλόγους στους οποίους αναγράφονται οι εξαιρέσεις από τη γενική ελευθέρωση. Στην περίπτωση αυτή, το σημείο αναφοράς των διαπραγματεύσεων σε κάθε τομέα θα είναι η γενική πρόσβαση στην αγορά και η ίση μεταχείριση εντόπιων και ξένων επιχειρήσεων, και κατ' αυτόν τον τρόπο το ενδιαφέρον θα μπορούσε να επικεντρωθεί στις εξαιρέσεις. Έτσι μπορεί να αυξηθεί η διαφάνεια των ίδιων των διαπραγματεύσεων, αλλά και των αποτελεσμάτων.

7. Εμπόριο και περιβάλλον

7.1. Το θέμα της σχέσης της ελευθέρωσης του παγκοσμίου εμπορίου και του περιβάλλοντος απασχόλησε την ΟΚΕ πριν από την υπουργική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη Σιγκαπούρη⁽¹⁾. Τότε τονίστηκε για άλλη μια φορά η διαπίστωση της Παγκόσμιας Τράπεζας ότι η κύρια αιτία των περιβαλλοντικών προβλημάτων δεν είναι η ελευθέρωση του εμπορίου, αλλά η ανικανότητα των αγορών και των αρμόδιων αρχών να συνεκτιμήσουν με τον κατάλληλο τρόπο το περιβαλλοντικό κόστος στις τιμές. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ παρότρυνε τον ΟΟΣΑ να συνεχίσει τις προσπάθειες που σχετίζονται με

την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Έτσι, δημιουργούνται οι δυνατότητες για τον καταλογισμό του περιβαλλοντικού κόστους.

Ωστόσο, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αρχή της πρόνοιας. Αυτό ισχύει για αποφάσεις που αφορούν το περιβάλλον, καθώς και για αποφάσεις που έχουν συνέπειες για τη δημόσια υγεία και την προστασία των καταναλωτών.

7.2. Κάθε χώρα έχει το δικαίωμα να εφαρμόζει τους κανόνες που ισχύουν για τα δικά της προϊόντα και στα εισαγόμενα. Ωστόσο, το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την υποχρέωση της διαρκούς ενημέρωσης των καταναλωτών και των κυβερνήσεων στις χώρες προέλευσης σχετικά με τους κανόνες αυτούς. Τυχόν διαφορές που σχετίζονται με την πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που ισχύει σε κάθε χώρα δεν επιτρέπεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αντιστάθμιση συγκριτικών μειονεκτημάτων της τοπικής οικονομίας με την καταβολή σχετικών πληρωμών ή ενισχύσεων για τις εξαγωγές. Στην περίπτωση διασυνοριακών, περιφερειακών ή παγκοσμίων περιβαλλοντικών προβλημάτων, οι ενδιαφερόμενες χώρες πρέπει να αναζητούν μία κοινή λύση. Στα πλαίσια παρόμοιων Πολυμερών Συμφωνιών για το Περιβάλλον (ΠΣΠ), συμπληρωματικά μέτρα που σχετίζονται με την εμπορική πολιτική θα μπορούσαν να καταστούν απαραίτητο συστατικό της συμφωνίας. Αυτό συμβαίνει μέχρι στιγμής με 18 από τις συνολικά 180 ΠΣΠ που έχουν συναφθεί.

7.3. Η ΟΚΕ συμμερίζεται επίσης τη γνώμη της Επιτροπής ότι θα πρέπει να αποφεύγεται η μονομερής λήψη μέτρων για την επίλυση διασυνοριακών ή παγκοσμίων περιβαλλοντικών προβλημάτων που εντοπίζονται εκτός της επικράτειας της χώρας εισαγωγής. Τα προβλήματα αυτού του είδους θα πρέπει να διευθετούνται σε πολυμερείς συμφωνίες για την προστασία του περιβάλλοντος. Στο μέλλον, τυχόν μέτρα για τον περιορισμό του εμπορίου πρέπει να θεσπίζονται μόνο σε στενή συνεργασία με τον ΠΟΕ και να μην υπερβαίνουν τα όρια που είναι απολύτως απαραίτητα για την υλοποίηση του στόχου που έχει τεθεί. Οι συμφωνίες αυτές πρέπει να καταρτίζονται από διεθνείς οργανισμούς περιβάλλοντος. Στο μέλλον, σημαντικό ρόλο στο χώρο αυτό θα διαδραματίζει η UNEP.

7.4. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι οι ανησυχίες των αναπτυσσόμενων χωρών και των χωρών που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο πρέπει να αντιμετωπισθούν με ιδιαίτερη σοβαρότητα. Στα πλαίσια της εμπορικής και της περιβαλλοντικής πολιτικής πρέπει να υπάρξει μέριμνα, ούτως ώστε να μην εκτεθούν σε κίνδυνο οι προοπτικές των χωρών αυτών όσον αφορά την ανάπτυξη της οικονομίας τους και τις εξαγωγικές δυνατότητές τους. Οι πτυχές αυτές πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την αναζήτηση μιας κατάλληλης μεθόδου η οποία θα βοηθά να αποφευχθεί η υπερβολική χρήση του περιβάλλοντος. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τα σκεπτικά και τις προτάσεις της Επιτροπής και παραπέμπει στα πλαίσια αυτά στα προγράμματα εκπαίδευσης, τεχνολογικής έρευνας και παροχής συμβουλών.

7.5. Η ΟΚΕ έχει προτείνει ήδη να καταβληθεί προσπάθεια, ώστε οι διενέξεις που αφορούν τους τομείς αυτούς να διευθετούνται με όσο το δυνατόν περισσότερη διαφάνεια και με τη συμμετοχή ΜΚΟ. Φυσικά, οι ομάδες εργασίας πρέπει να έχουν επαρκείς δυνατότητες να στηρίζουν τις ενέργειές τους στις απόψεις επιστημόνων, τεχνικών και εμπειρογνομόνων στον τομέα του περιβάλλοντος.

⁽¹⁾ Στη γνωμοδότηση με θέμα «Παγκόσμιο εμπόριο και περιβάλλον» (ΕΕ C 56 της 24.2.1997), η ΟΚΕ ασχολείται διεξοδικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής 96/54.

7.6. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι περιβαλλοντικές πτυχές της διεθνούς περιβαλλοντικής πολιτικής αναγνωρίζονται σήμερα ακόμη περισσότερο από ό,τι στο παρελθόν, τόσο εκ μέρους της κοινής γνώμης, όσο και εκ μέρους των κοινοβουλίων. Από την άποψη αυτή επικροτείται η πρόσκληση του Επιτρόπου Sir Leon Brittan για τη συνάντηση των υπουργών εμπορίου και περιβάλλοντος του ΠΟΕ την άνοιξη του 1999, επειδή κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να δοθεί νέα ώθηση για τον έγκαιρο και αποτελεσματικό συντονισμό και των δύο πολιτικών. Πάντως, από τη διάσκεψη του Ρίο καταβάλλεται προσπάθεια για την αποφυγή μιας αποσπασματικής αντιμετώπισης με το διαχωρισμό αρμοδιοτήτων.

7.7. Η ΟΚΕ κρίνει ότι υπάρχει και ένα άλλο βασικό πρόβλημα το οποίο πρέπει να αντιμετωπισθεί: οι χώρες του ΟΟΣΑ αντιπεριπαίζουν στο επίπεδο τους ολόένα και περισσότερο περίπλοκα θέματα και προτάσεις λύσεων στον τομέα αυτό. Για πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες τα ερωτήματα και τα προβλήματα αυτά δεν έχουν καν τεθεί. Αυτό είναι προφανές στις συζητήσεις στους κόλπους της επιτροπής περιβάλλοντος του ΠΟΕ. Για παράδειγμα, ο ΟΟΣΑ προτείνει την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε εθνικό επίπεδο, σε σχέση με τα εμπορικά μέσα και τις αντίστοιχες συμφωνίες. Κατά την προετοιμασία διεθνών εμπορικών συμφωνιών, τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ θα πρέπει να προβλέπουν πάντοτε μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, εφόσον οι επιπτώσεις αυτές είναι αναμενόμενες. Είναι προφανές ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες διακατέχονται από επιφυλάξεις όσον αφορά παρόμοιες προετοιμασίες και αισθάνονται εκ των προτέρων ότι περιέρχονται σε μειονεκτική θέση. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ενισχυθεί η υποστήριξη εκ μέρους της ΠΝΕΠ ή της ΔΝΕΠΑ.

7.8. Κατά την άποψη της ΟΚΕ πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για να καταστεί σαφές στις χώρες αυτές ότι η συζήτηση με αντικείμενο την αρχή της πρόνοιας έχει ιδιαίτερη σημασία και για τη δική τους εξέλιξη — τουλάχιστον μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με την άποψη της ΟΚΕ, το καθήκον αυτό πρέπει να το αναλάβει ο ΠΟΕ, πάντοτε σε συνεργασία με τις αρμόδιες ειδικές οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών.

8. Εμπόριο και στοιχειώδη κοινωνικά πρότυπα

8.1. Η ΟΚΕ καταβάλλει εδώ και μεγάλο διάστημα και με αφορμή διάφορες περιστάσεις, μια προσπάθεια για να καθιερωθούν και στις αναπτυσσόμενες χώρες τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων (Core Labour Standards) που έχει επεξεργασθεί η ΔΟΕ. Στα πλαίσια αυτά δεν παραγνωρίζει ότι η εφαρμογή των εν λόγω δικαιωμάτων είναι δύσκολη κάτω από τις συνθήκες που ισχύουν σήμερα σε πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες, ακόμα και αν οι κυβερνήσεις τους φαίνεται να έχουν την πρόθεση να το πράξουν. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ επιδοκίμασε τις εντατικές συμβουλευτικές δραστηριότητες της ΔΟΕ στο χώρο αυτό.

8.2. Στη Διεθνή Διάσκεψη Εργασίας, του Ιουνίου του 1998, υπογραμμίστηκε για άλλη μια φορά ότι όλα τα κράτη μέλη, ακόμα και αν δεν έχουν κυρώσει τις αντίστοιχες συμβάσεις για τα στοιχειώδη κοινωνικά πρότυπα, είναι υποχρεωμένα να συνεκτιμήσουν στην πολιτική τους αυτά τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναφέρονται στο σημείο 2.9 της παρούσας γνωμοδότησης. Επειδή οι σχετικές εκκλήσεις τα τελευταία

χρόνια δεν απέφεραν πολλά αποτελέσματα, η ΟΚΕ επιδοκίμαζε την απόφαση της τελευταίας διάσκεψης εργασίας, σύμφωνα με την οποία πρέπει να καθιερωθεί μια απλούστερη διαδικασία, προκειμένου να εξετάζεται ετησίως η πρακτική εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων σε αυτές τις χώρες. Στα πλαίσια αυτά, προβλέπεται και η παροχή υποστήριξης από μια ειδική ομάδα εμπειρογνομώνων.

8.3. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι αυτά τα νέα μέτρα θα έχουν θετικές επιδράσεις.

8.4. Ακόμη και αν φαίνεται ότι άλλαξε η στάση ορισμένων χωρών, που αδιαφορούν μέχρι σήμερα για τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων, η επιβολή εμπορικών περιορισμών προσκρούει σε αντιστάσεις. Η επιβολή της αναγνώρισης των δικαιωμάτων αυτών παγκοσμίως θα πρέπει, ωστόσο, να επιδιωχθεί το συντομότερο δυνατό. Άλλωστε, όπως αναφέρεται στο σημείο 8.2, σύμφωνα με την τριμερή δήλωση αρχής για την αναγνώριση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτό αποτελεί υποχρέωση των κρατών μελών της ΔΟΕ, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Συνεπώς, η ΟΚΕ επιμένει ότι είναι απαραίτητο να αυξηθούν η προσπάθειες για να πεισθούν οι ενδιαφερόμενες πλευρές και να γίνει μια νέα προσπάθεια για την αποκατάσταση της διεθνούς συναινεσης για αυτό το επίμαχο θέμα. Στο πλαίσιο αυτό θα ήταν σκόπιμο να συσταθεί μια ειδική ομάδα εργασίας του ΠΟΕ. Η καθιέρωση εκ μέρους της ΕΕ ειδικών δασμολογικών προτιμήσεων για την τήρηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων έχει επιδοκιμαστεί ήδη από την ΟΚΕ σε προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽¹⁾. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που πολλές χώρες δεν αξιοποίησαν τη δυνατότητα αυτή.

8.5. Η ΟΚΕ έχει επίγνωση του ότι, στις αναπτυσσόμενες χώρες, τα εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα μπορούν να βελτιωθούν κατά κύριο λόγο με την καταπολέμηση της φτώχειας και τη δημιουργία δημοκρατικών διαρθρώσεων. Για το λόγο αυτό, το άνοιγμα των αγορών για προϊόντα από τις αναπτυσσόμενες χώρες και άλλα μέτρα που κρίνονται κατάλληλα καθώς και η προσφορά κινήτρων μπορούν να συμβάλουν σε αυτό. Περαιτέρω, η ΟΚΕ αναμένει ότι η πανηγυρική διακήρυξη της διεθνούς διάσκεψης εργασίας, τον Ιούνιο του 1998, θα έχει θετικές επιδράσεις.

9. Εμπόριο και απασχόληση

9.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να αρχίσει να εξετάζεται το ενδεχόμενο να συσταθεί στους κόλπους του ΠΟΕ μία ομάδα εργασίας «Εμπόριο και απασχόληση». Η αυξημένη ευμάρεια που επιτυγχάνεται χάρη στο διεθνές εμπόριο δεν κατανέμεται στον ίδιο βαθμό σε όλους τους συμμετέχοντες εταίρους. Στο μέτρο που επέρχονται διαρθρωτικές μεταβολές, ορισμένες περιφέρειες και ορισμένοι κλάδοι απασχόλησης επιβαρύνονται προσωρινά με δαπάνες προσαρμογής που σε μερικές περιπτώσεις είναι σημαντικές.

9.2. Για να εξασφαλισθεί η όσο το δυνατόν ευρύτερη αποδοχή της ελευθέρωσης του παγκόσμιου εμπορίου, η διαρθρωτικές αλλαγές που επέρχονται θα πρέπει να είναι στο μέτρο του δυνατού αποδεκτές για τους εργαζόμενους. Στην περίπτωση

⁽¹⁾ ΕΕ C 40 της 4.2.1999.

αυτή, η ομάδα εργασίας θα μπορούσε να αναζητήσει πρακτικές λύσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις μέχρι τούδε εμπειρίες και τις υφιστάμενες ρήτρες προσασίας.

10. Εμπόριο και ανταγωνισμός

10.1. Η ΟΚΕ τονίζει ότι, με την αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση, μετά από την κατάργηση όσο το δυνατόν περισσότερων εμπορικών εμποδίων από τα κράτη, η αξιοποίηση του διεθνούς ανταγωνισμού για την προαγωγή της ευημερίας αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Η αύξηση του αριθμού των διασυνοριακών συγχωνεύσεων επιχειρήσεων και των στρατηγικών συμμαχιών αντιμετωπίζεται με καχυποψία όχι μόνο από ολόένα και περισσότερους πολίτες αλλά και από τα εθνικά κράτη. Το ζητούμενο είναι ένα σύστημα κανόνων ανταγωνισμού αποδεκτό από όσο το δυνατόν περισσότερα κράτη στον κόσμο.

10.2. Από όσα γνωρίζει η ΟΚΕ, σήμερα μελετώνται διάφορες δυνατότητες. Έχει συναχθεί αρκετή εμπειρία με την εξωχωρική εφαρμογή των εθνικών νομοθεσιών περί ανταγωνισμού από διάφορες εθνικές και περιφερειακές υπηρεσίες ελέγχου συγχεντρώσεων. Στα πλαίσια αυτά εφαρμόζεται η αρχή «positive comity» (εποικοδομητική δέσμευση) για την ανταλλαγή απόψεων και την αμοιβαία υποστήριξη των υπηρεσιών αυτών. Ωστόσο, αυτό το είδος διεθνούς ελέγχου και ανταγωνισμού έχει περιορισμένη έκταση και μάλιστα για διάφορους λόγους: η συγκέντρωση πληροφοριών για τη λειτουργία επιχειρήσεων και της αγοράς στο εξωτερικό είναι δυσχερής. Επιπλέον, η μία υπηρεσία ανταγωνισμού μπορεί μεν να ενημερώνει μία άλλη για μια συγκεκριμένη υπόθεση — στο βαθμό που οι σχετικές πληροφορίες θα δοθούν από τις εν λόγω επιχειρήσεις — λόγω, όμως, των διαφορετικών κριτηρίων που εφαρμόζονται, τα συμπεράσματα μπορεί να διαφέρουν. Τέλος, οι διμερείς ρυθμίσεις οδηγούν κατ'ανάγκη σε ένα υπερβολικά περίπλοκο κανονιστικό πλαίσιο το οποίο θα παραμείνει ατελές, διευκολύνοντας τους δολίους χειρισμούς.

10.3. Λόγω της γενικής τάσης που παρατηρείται προς τη σύναψη μεγάλων, διασυνοριακών συγκροτημάτων επιχειρήσεων, η θέσπιση ενός διεθνώς αναγνωρισμένου δικαίου περί ανταγωνισμού θα είχε ιδιαίτερη σημασία για τη διατήρηση των ανταγωνιστικών διαρθρώσεων στην οικονομία.

10.4. Ενόψει των έντονων εθνικιστικών τάσεων που παρατηρούνται στις βιομηχανικές χώρες, στις ιδιαίτερα ενδιαφερόμενες για την εθνική τους κυριαρχία αναπτυσσόμενες χώρες καθώς και τις χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο, η ΟΚΕ κρίνει ότι η πρόοδος στο διεθνή χώρο θα έχει αργό ρυθμό. Εξάλλου, η νοοτροπία που ταιριάζει στον ανταγωνισμό είναι σήμερα λίγο διαδεδομένη και διαφέρει ριζικά από την αποστολή της εμπορικής πολιτικής, που είναι το άνοιγμα αγορών και η άρση εμποδίων.

10.5. Η ΟΚΕ διαπιστώνει, ωστόσο, με ικανοποίηση ότι, με την αυξανόμενη συμμετοχή πολλών αναπτυσσόμενων χωρών

και χωρών που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο στο διεθνές εμπόριο, αυξήθηκε και εκεί η επίγνωση ότι με το άνοιγμα των συνόρων προωθείται κυρίως η διεθνής ανταγωνιστικότητα, και ότι αυτή υπονομεύεται από την οιαδήποτε προνομιακή μεταχείριση εθνικών επιχειρήσεων. Εν τω μεταξύ, ορισμένοι κανόνες περί ανταγωνισμού αναγνωρίζονται και από αυτές τις χώρες ως μέσο για την προώθηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Περισσότερες από 40 από τις χώρες αυτές θέσπισαν τις δύο τελευταίες δεκαετίες εθνικούς κανόνες περί ανταγωνισμού. Το αποτέλεσμα ήταν ότι κατά την υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ που πραγματοποιήθηκε στη Σιγκαπούρη, όλα τα κράτη μέλη συμφώνησαν για τη σύσταση ομάδας εργασίας για την εξέταση θεμάτων ανταγωνισμού. Σε σχέση με αυτό, Η ΔΗΕΠΑ παρέθεσε για αυτή την ομάδα χωρών πειστικά παραδείγματα για τον τρόπο με τον οποίο η ελλειπής ένταση ανταγωνισμού υπονομεύει την ανάπτυξη.

10.6. Ενόψει όλων αυτών, η ΟΚΕ προτείνει σε συμφωνία με τον αρμόδιο Επίτροπο για θέματα ανταγωνισμού, κ. Van Miert, να επιδιωχθεί στον προσεχή γύρο των διαπραγματεύσεων η υλοποίηση αυτών που μπορούν να γίνουν σήμερα. Ακόμα και κάτω από τις δυσχερείς σημερινές συνθήκες, θα μπορούσε να καταβληθεί προσπάθεια έτσι ώστε:

- α) να θεσπισθούν ορισμένα στοιχειώδη πρότυπα περί ανταγωνισμού, τα οποία θα ενσωματώνονται στους εθνικούς κανόνες περί ανταγωνισμού, συνελώς και στη νομοθεσία των αναπτυσσόμενων χωρών. Σε αυτούς συγκαταλέγονται ο ορισμός των περιοριστικών εμπορικών πρακτικών, η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά και ορισμένοι κανόνες για την περίπτωση συγχωνεύσεων
- β) να καταβληθεί προσπάθεια για να επιτευχθεί συναίνεση πάνω σε ορισμένες διεθνείς θεμελιώδεις αρχές σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης εξωαγορικών συγκροτημάτων επιχειρήσεων ή περιφερειακής κατανομής των αγορών
- γ) να επιδιωχθεί γενικά η στενότερη συνεργασία των εθνικών υπηρεσιών σε θέματα ανταγωνισμού, οι οποίες θα ανταλλάσσουν κατά κύριο λόγο εμπειρίες, που σε ορισμένες περιπτώσεις θα μπορούσε να οδηγήσει και σε ανταλλαγή πληροφοριών μη εμπιστευτικού χαρακτήρα
- δ) να εξετασθεί το θέμα της δημιουργίας μηχανισμού για τη διευθέτηση διενέξεων με την άμεση συμμετοχή και των επιχειρήσεων. Στα πλαίσια αυτά θα μπορούσαν να συνεκτιμηθούν οι εμπειρίες που έχουν συναχθεί με τη διευθέτηση διενέξεων στους κόλπους του ΠΟΕ.

10.7. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι απαραίτητο να τεθεί το θέμα της εφαρμογής των κανόνων αντιντάμπινγκ, τους οποίους αντιμετωπίζουν με επιφυλακτικότητα πάρα πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Οι κανόνες περί ανταγωνισμού και περί αντιντάμπινγκ δεν μπορούν να ταυτισθούν, τουλάχιστον από την άποψη των Ευρωπαίων.

11. Εμπόριο και επενδύσεις

11.1. Χαρακτηριστικό της παγκοσμιοποίησης δεν είναι μόνο η ταχεία ανάπτυξη των διεθνών εμπορικών συναλλαγών, αλλά

και η έντονη αύξηση των διασυνοριακών επενδύσεων εκ μέρους επιχειρήσεων που παρατηρείται την τελευταία δεκαετία — παράλληλα με τις κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων, οι οποίες δεν συνεκτιμώνται στο σύστημα του ΠΟΕ. Από την άποψη αυτή, οι σημαντικότερες χώρες-επενδυτές έχουν συνάψει με τις σημαντικότερες χώρες εγκατάστασης πάμπολλες και σε μερικές περιπτώσεις εντελώς διαφορετικές διμερείς συμβάσεις, στις οποίες ρυθμίζονται το θέμα της πρόσβασης των επενδυτών στην αγορά, η νομική προστασία, καθώς και η διευθέτηση διενέξεων. Ωστόσο, με αφορμή τις μέχρι σήμερα εμπειρίες και την ταχεία ανάπτυξη των διεθνών άμεσων επενδύσεων, δημιουργήθηκε η ανάγκη να θεσπισθεί ένα σύστημα κανόνων με όσο το δυνατόν περισσότερη παγκόσμια ισχύ.

11.2. Λόγω του εντεινόμενου ανταγωνισμού για την εγκατάσταση επιχειρήσεων και την πίεση που ασκείται από τις πρόσφατες κρίσεις, πολλές κυβερνήσεις προσφέρουν εννοϊκούς όρους σε ξένους επενδυτές, προκειμένου να προσήκουν την απασχόληση. Παρόλα αυτά, μέχρι στιγμής δεν έχει συναφθεί ούτε μία φορά «πολυμερής συμφωνία για τις επενδύσεις» (ΠΣΕ) από τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Η αιτία της κατάστασης αυτής είναι μια σειρά πολιτικών διαφορών οι οποίες αφορούν, εκτός άλλων, το ερώτημα αν πρέπει να συμπεριληφθούν σε μια τέτοια συμφωνία περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα. Κριτικοί παρατηρητές επισημαίνουν μια τάση τελειομανίας κατά τη διατύπωση των προτύπων που θα πρέπει να υλοποιηθούν.

Ωστόσο, η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι η μακροχρόνια διατήρηση των κεφαλαίων ξένων επιχειρήσεων, μαζί με τη μεταφορά υψηλής τεχνολογίας και τεχνολογίας, μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε περιβάλλον όπου ισχύουν υψηλά πρότυπα.

11.3. Ωστόσο, θα πρέπει κανείς να διερωτηθεί κατά πόσον οι διαδικασίες διευθέτησης διενέξεων που συμφωνούνται στα πλαίσια μιας ΠΣΕ πρέπει να παραχωρούν σε κάθε μεμονωμένο ξένο επενδυτή το δικαίωμα να προσφεύγει κατά της κυβέρνησης της χώρας στην οποία επενδύει τα κεφάλαιά του. Ένα παρόμοιο δικαίωμα προσφυγής των ιδιωτικών επενδυτών θα πρέπει μάλλον να θεωρείται από πολλά κράτη ότι ισοδυναμεί με απαράδεκτο περιορισμό των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων — περιορισμό που υπερβαίνει κατά πολύ την ίση μεταχείριση των εθνικών και των ξένων κεφαλαίων η οποία κατοχυρώνεται στις ΠΣΕ. Πολλά κράτη δεν είναι διατεθειμένα να εξαρτήσουν σε τόσο σημαντικό βαθμό την εθνική τους πολιτική από τα διεθνή οικονομικά συμφέροντα. Για το λόγο αυτό, η αποτυχία των διαπραγματεύσεων του ΟΟΣΑ, τον Οκτώβριο του 1998, προσέκλυσε την ικανοποίηση ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών και νέων βιομηχανικών χωρών. Προφανώς, η προσπάθεια δημιουργίας ενός όσο το δυνατόν τελειότερου ρυθμιστικού πλαισίου επί του σημείου αυτού προχώρησε περισσότερο από όσο θα έπρεπε.

11.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να θεσπιστεί το συντομότερο δυνατό ένα ενιαίο σύστημα κανόνων σε παγκόσμια κλίμακα και είχε ζητήσει εγκαίρως την εξέταση των θεμάτων αυτών από τον ΠΟΕ⁽¹⁾. Σε περίπτωση που δεν ολοκληρωθεί με επιτυχία η πρωτοβουλία του ΟΟΣΑ, προτείνεται να επεξεργαστεί η ομάδα εργασίας του ΠΟΕ τα σημαντικότερα στοιχεία που θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε μια παρόμοια διεθνή σύμβαση με βάση το υλικό που έχει στη διάθεσή του ο ΟΟΣΑ, καθώς και τις υφιστάμενες διμερείς συμβάσεις. Η

ΟΚΕ θεωρεί, συνεπώς, ότι ο πολιτισμικός τομέας και το παραδοσιακό δίκαιο για τα πνευματικά δικαιώματα (κατ'αρχάς για τους συγγραφείς, του καλλιτέχνης και τους ηθοποιούς), πρέπει να εξαιρεθούν.

11.5. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι στη σύμβαση αυτή θα πρέπει να συμπεριληφθούν τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά πρότυπα και τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων. Αυτό όμως θα πρέπει να γίνει έτσι ώστε να αποκλείεται η δυνατότητα προστατευτικής ερμηνείας (πράγμα που δε θα είναι απλό). Για το λόγο αυτό, οι ορισμοί και οι κανόνες πρέπει να είναι σαφείς. Επίσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη με τον ενδεδειγμένο τρόπο οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Τα εθνικά κράτη θα πρέπει να εξακολουθήσουν να μπορούν να καθορίζουν τους όρους των επενδύσεων που θα είναι κοινοί για τους εγχώριους και τους ξένους επενδυτές, στα πλαίσια της εθνικής, εργατικής, περιβαλλοντικής και φορολογικής νομοθεσίας. Η πείρα διδάσκει ότι οι ξένοι επενδυτές συνέβαλαν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών προτύπων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ισότητα, στη σύμβαση αυτή, των ξένων με τους εγχώριους επενδυτές συνεπάγεται χωρίς άλλο την υποχρέωση της τήρησης των ισχυόντων εθνικών προτύπων.

11.6. Από την άποψη αυτή, η ΟΚΕ θεωρεί ότι τα κοινωνικά πρότυπα που ισχύουν σε μια χώρα πρέπει να ισχύουν και για τις ιδιαίτερες ζώνες εμπορίου σ' αυτήν. Στην περίπτωση αυτή, τα επενδυτικά κίνητρα που εναπομένουν είναι τα φορολογικά και δασμολογικά πλεονεκτήματα, καθώς και οι διοικητικές διευκολύνσεις.

12. Ηλεκτρονικό εμπόριο

12.1. Η ΟΚΕ έχει επιδοκιμάσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην τεχνολογία των επικοινωνιών και έχει εκδώσει κριτικές γνωμοδοτήσεις επί του θέματος αυτού. Πρόσφατα δε έλαβε θέση όσον αφορά το θέμα της έμμεσης φορολογίας⁽²⁾. Τα ηλεκτρονικά μέσα επιτρέπουν σήμερα τη διενέργεια και την ολοκλήρωση οικονομικών συναλλαγών και την προσφορά γνώσεων και υπηρεσιών. Το όφελος που αποκομίζουν οι καταναλωτές στην περίπτωση αυτή είναι η αύξηση της προσφοράς και η μείωση του κόστους. Επίσης, τα μέσα αυτά επιτρέπουν στις επιχειρήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών που είναι περισσότερο αδύνατες ανταγωνιστικά, να βελτιώσουν τη θέση τους. Η τεχνολογία επιτρέπει κυρίως στις μικρές επιχειρήσεις να καλύψουν τα μειονεκτήματα που έχουν σε σχέση με τους μεγαλύτερους ανταγωνιστές τους, δεδομένου ότι η εμπορία ορισμένων προϊόντων μπορεί να διεξαχθεί χωρίς να είναι απαραίτητη η φυσική παρουσία ενός δικτύου διανομής.

12.2. Προκειμένου να μπορούν οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις να αξιοποιούν ευθύς εξαρχής και σε παγκόσμια κλίμακα τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, οι οποίες επιτρέπουν τη διεξαγωγή εμπορίου με το οποίο προάγεται η ευημερία και περιορίζεται το κόστος, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί το κατάλληλο νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο — που κατά προτίμηση θα πρέπει να ισχύει σε παγκόσμια κλίμακα — ιδιαίτερος όσον αφορά την προστασία δεδομένων, τη νομική εξασφάλιση της προστασίας των καταναλωτών, καθώς και τον αποκλεισμό της κατάχρησης του Internet με στόχο την εκτέλεση πράξεων που έχουν χαρακτηριστεί διεθνώς ως παράνομες. Ωστόσο, το περίγραμμα αυτό θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο, ώστε να μην υπονομευθεί η ελευθερία

⁽¹⁾ ΕΕ C 153 της 28.5.1996, σημείο 1.2.

⁽²⁾ ΕΕ C 407 της 28.12.1998.

διαμόρφωση των συναλλαγών εκ μέρους των πωλητών και των πελατών, ούτε η περαιτέρω εξέλιξη των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών.

12.3. Από όλους τους διεθνείς οργανισμούς που υπάρχουν, ο ΠΟΕ προσφέρει τις καλύτερες προϋποθέσεις για τη χάραξη ενός περιγράμματος στο οποίο θα συνεκτιμώνται ισόρροπα όλες αυτές οι ανάγκες. Για το λόγο αυτό, η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει απερίφραστα το πρόγραμμα εργασιών που αποφασίστηκε στην υπουργική διάσκεψη το Μάιο 1998 και συγκεκριμενοποιήθηκε το Σεπτέμβριο του 1998 από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων. Αυτό δεν αποκλείει το ενδεχόμενο οι εργασίες του ΟΟΣΑ να συμβάλουν στη διασαφήνιση εν μέρει πολύπλοκων θεμάτων (π.χ. φορολογία, προστασία των καταναλωτών, προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπιστευτικές χαρακτήρας πληροφοριών, ηλεκτρονικές υπογραφές).

12.4. Η πρόταση της κυβέρνησης των ΗΠΑ να ανακηρυχθεί το Internet ζώνη ελευθέρων συναλλαγών και να απαλλαγούν από την επιβολή δασμών και τελών τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται σε ψηφιακή μορφή, πρέπει να εξεταστεί με ιδιαίτερη προσοχή από τη διεθνή κοινότητα. Η διάρκεια της συμφωνίας που επτεύχθη στη δεύτερη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ, το Μάιο του 1998, η οποία λήγει στα τέλη του 1999, επαρκεί ως δοκιμαστική περίοδος.

12.5. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, ιδιαίτερα προβλήματα δημιουργούνται όσον αφορά την περίπτωση της φορολογίας ψηφιακών υπηρεσιών. Ο κανόνας της δίκαιης φορολογικής μεταχείρισης υπαγορεύει την ισοδύναμη φορολογία ισοδύναμων συναλλαγών, ανεξαρτήτως από το εάν οι υπηρεσίες προσφέρονται σε φυσική ή ηλεκτρονική μορφή.

12.6. Η επιβολή του επονομαζόμενου φόρου — BIT, ο οποίος αποτελεί είδος φόρου κυκλοφορίας δεδομένων που

διατίθενται μέσω δικτύου, θεωρείται από την ΟΚΕ ως αναποτελεσματική. Η καθιέρωση του φόρου αυτού, ο οποίος αφορά μόνο τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, θα περιόριζε το δυναμικό του μέσου αυτού όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και τα περιθώρια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και δημιουργικότητας.

12.7. Όπως διαπιστώνει η ΟΚΕ στην πρόσφατη γνωμοδότησή της για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τους έμμεσους φόρους, οι ευρωπαϊκές και οι αμερικανικές αρχές εξετάζουν τη δυνατότητα να θεσπίσουν, σε στενή συνεργασία με τους οικονομικούς κύκλους, φορολογικά μέτρα για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Στις διεργασίες αυτές θα πρέπει να συμμετάσχουν και οι εκπρόσωποι των εμπορικών κύκλων, οι επιχειρήσεις, καθώς και οι υπόλοιπες κοινωνικές και οικονομικές ομάδες, και συγκεκριμένα οι καταναλωτές και οι εργαζόμενοι. Επιπλέον ανησυχίες ότι η θέσπιση φορολογικών μέτρων χωρίς τη συνεκτίμηση του περιβάλλοντος θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις για την απόδοση της οικονομίας, τις επενδύσεις και την κατάσταση της απασχόλησης (π.χ. μετατόπιση της παραγωγής, συνθήκες που επιφέρουν ανάσχεση των επενδύσεων, ανταγωνιστικά μειονεκτήματα). Στη γνωμοδότησή της, η ΟΚΕ τονίζει ότι είναι επικίνδυνο να αναπτυχθούν επιμέρους λύσεις για τη φορολογία των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Αυτή η μορφή εμπορίου η οποία αποτελεί τμήμα μιας σε βάθος αναδιάρθρωσης της κοινωνίας και των μεθόδων εργασίας των επιχειρήσεων, δημιουργεί σε όλους τους τομείς νέα προβλήματα για το φορολογικό σύστημα. Επιπλέον, αυτό που παρατηρείται σήμερα είναι η περαιτέρω αύξηση των φορολογικών επιβαρύνσεων του παράγοντα εργασία, με αποτέλεσμα τα φορολογικά συστήματα να καθίστανται ολοένα και περισσότερο άδικα.

12.8. Στη γνωμοδότησή της, η ΟΚΕ εξέτασε διεξοδικά τις προτάσεις της Επιτροπής και επεσήμανε ορισμένες αντιφάσεις.

Βρυξέλλες, 27 Ιανουαρίου 1999.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI